

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

77. Lusitani tota Indiaa bello appetuntur, & vincunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

cruentas manus. Non tacebo quanta vi egerint sacrificuli sanorum Castigees, ut Lusitanorum aliquem impetrarent Dionysium nominatum, Mahometi suo immolandum, sponcione data victoriæ, si concederetur, in perpetuum obtinenda: tandem placuit Deo tot malis eum eripere, aureis centum quinquaginta eius libertas redempta est, nec tamen prius amissus à barbaris, quam eius capiti, clerici coronam igne inurerent. hæc nobis Dionysius retulit in quibus multa coactus omitto nauis ad discessum iam vela explicante. Hæc de Dionysio Organtinus: alios è nostris fato prospero functos in India post pauca subiungam.

Nullum in rebus Orientis horum historici temporum annum habent hoc anno 1573, illustri memoria digniorem. Mouere arma contra Lusitanos potentissimi quinque Reges, coniurati gentem excindere, ac ne vnum quidem vel ad præteriti monumentum vel ad spem futuri in viuis relinquere. Has pridem animo fouebant iras, sed nec mol. tollendæ tam immensæ sufficiebant soli; nec ad suas cuiusque rationes priuatas, accommodabant facile commune fœdus, donec illos ad hoc adigeret præsentis damni necessitas, & futuri merus ab Ludouico Ataide Prorege iis incubuit. Nam ex Europa vir fortis & præstans, ad regendam Indiam appellens, miratus est Regem totius pœnè Malabaris Zamorinum imperitare mari vniuerso, percurfare illud grandi birenniũ numero turmatim diuisarum, totis oris grassari prædæque ducere nauium etiam onerariarum, & Lusitanorum quorum haud parua multitudo ab eo capta seruicbat; eratque continua hæc clades, & probrum clade longè acerbius, Classem itaque regiam strenuo milite, apparatuque omni eximie armatam in duos partitus iustos exercitus, alterum iubet oras boreales; australes alterum lustrare, vtrumque ducibus experientissimis, nempe cis, & trans Goam ad Comorinum ab vsque Cambaia. Nec longum, & australis dux classis Menesius, bello clarissimus, maritima obiens tractus Malabaris, naues Zamorini multis præliis laceffitas, alias cepit, nonnullas depressit, vniuersas disiecit. Inde in posterum ne quis restaret prædonibus receptui nidus, quas arces sibi statuerant in variis portibus, vnde prodibant ad latrocinia, & quò raptâ in tutum conferebant; omnes cepit, omnes solo æquavit Prorex; alias vero inædificauit fluminum faucibus quæ portus illos efformabant, sed nouo ex canone ac stylo præclarè firmatas quibus demum rebus tanta confidentia patratæ, acriter ic̃ti sunt Reges illi, quorum erat ad mare ditio, & Lusitanicæ confinis. Sibi ergo quisque dum timent grauiter, pro se quisque in fœdus clandestinum, secretò conspirant: iurantque internecinum exterminando Lusitano communi hosti bellum: & erat proflus Lusitanorum, & Christianismi conelamata res in Oriente, nisi defensionis suorum Deus, miris modis, & supra morem potentibus adfuisset. Instructu enim barbarorum ex multitudine innumerabili constante, nostrorum paucitas erat penitus obruenda, quantacumque ij fortitudine pugnaissent. Idalcanus militum habebat millia nonaginta, præter promif-

77.
Lusitani tota India bello appetuntur, & vincunt.

cuam aliorum turbam qui victoriæ securi ad legenda spolia conuolarant. Regis Guzarates, exercitus millia excedebat sexaginta, Zamorino demum sexta parte inferior numerus militabat, quam ego summam bel-latorum, earum infimam quascumque scriptores referunt, collegi vt suspicionem tumoris ab hac narratione auerterem: sunt enim qui peditu-m ponant ducenta quadraginta quinque millia; equitum sexaginta nouem. Accedebant docti ad bellum elephantes trecenti sexaginta cum Izamaluco: cum Idalcano ad bis mille, & vltra tormentarium instru-mentum qua minoris modi qua maioris ad cannas prope modum trecē-tas: sic pulchrè comparati, arces quisque suis impositas finibus susci-pit expugnandas, Goam Idalcanus, Izamalucus Chiaulum, & Bazainum, Cialem, Zamorinus totumque simul tractum maritimum qua triremi-bus qua longis nauibus octoginta, præter multitudinem scapharum con-uehendæ annonæ, aliisque vlibus expeditam: Paulo ante Aceni, qui suas & ipsi in hac coniuratione agebant partes, aduersum Malacam classē duxerant nauium sexaginta; eodemque tempore Madunius Zeilanam ditionem armis parabat appetere, & de Goa quidem actum erat, si eam potius constanter aggredi quàm cautè cœpisset Idalcanus, adeo illam Prorex necessariis ad defensionem exhauserat, vt illum conflaret exer-citum duplicem quem ad oram vtramque Indiæ mittebat, quorum alter quingentos, octingentos alter inde auexerat milites. Sed moras terente Idalcano legendis ad machinas librandas idoneis sedibus, & diruendis leuioribus propugnaculis quæ sinum obtinebant inter continentem, & Insulam medium, tempus dedit ad reditum, & opem ferendam exerci-tui vtrique: extra meas lineas iero si velim clades barbaris inflictas me-morare, siue hoc ad Goam, siue aliis terra marique præliis, & obsidio-nibus Ciales & Chiauli; facinora item Lusitanorum nobilium gloriosa quæ ab historicis iure celebrantur: quin & auxiliij diuini aperta mira-cula quibus sui magis imperij ptopriam quam Lusitani causam propu-gnauit, cum armis in Christum quam in Lusitanos haud paulo infe-stioribus barbari furerent. Naues septem Malacæ subsidio venere, die Virginum vndecim millium anniuersario, quarum vnus in nostro Col-legio seruabatur colebaturque sacrum caput, ab his nauibus hostiles ad septuaginta, captæ, demeritæ, dissipatæ. Nec multo post Iacobus Me-nesius exigua classe nauigiorum varij generis Zamorinum fregit, eius-que potentem exercitum profligauit. Exinde Ciali opitulaturus in il-lius portum, per fulminantia hinc inde hostium tormenta subiit, testan-turque complures explosos iis globos nostrorum qua pectori, qua dor-so incussos, ictu imbelli concidisse, vno illorum attractu emortuos. Ad Chaulum vero octingenti, qui arci præsidio erant Lusitani, prouocati ad pugnam ab Izamaluco ethnicorum militum septuaginta millibus su-perbo; die BB. Apostolis sacro, tantam cædem eorum edidere vix vt me-dia pars multitudinis tantæ euaserit. Deum nempe, ac cœli Reginam interfuisse prælio confirmant prodigia quibus victoriam sunt adepti.

Accu

Accumulatis retro in aggerem undis, refluxum mare per tres horas accessum sustinuit, ne sicci littoris oram barbaris nudaret ex qua debilitatem arcis aggredierentur partem. Ad hæc omnes eorum machinas repentinus extinxit imber, cum ex præcedenti eorum iaculatione glandium quadragies mille coaceruassent Lusitani. Postremo aciem Lusitanorum primam quæ prælium iniiit, præcessit adspectabilis matrona, ornata regio, & terribili specie, quæ subinde respectans, suos animabat; hostibus minabatur: qui pacis postea impetratæ conditionibus acceptis, videndæ matronæ vehementer petebant sibi copiam fieri, maioremque humana prædicabant quæ tot arma & tela incolumis, & intacta spreuisset, iis vero imago Deiparæ cum esset exhibitæ, velut eandem quam viderant, profecuti sunt adoratione, muneribus, & quidam etiam superstitionis patriæ eivratione. Octingentos istos generosam manum ducebat Franciscus Mascaregnas vir bello inclitus, virtute illustrior, nactusque tunc milites haudquaquam sibi dissimiles.

Ad nostros redeo qui religiosis accincti armis nunquam non & ipsi sterere in acie, maximè cum essent barbari exscensione prohibendi ut ad Arguinum, ad Passum-siccum, ad Benefarinum, vbi & sæpius, & cruento Marte certatum est. Præibant in pugnam Lusitanis, incendiabantque illos verbis, & obiecta quam manu prætendebant Christi pendentes effigie, præsto erant lethaliter faucis, ut eos supremum absoluerent, & ad mortem iuarent Christianam: nec omnes redibant ex illo præliorum æsta salui, & illæsi, ut enim ad Goam nihil grauius passi sint, quam ut tenti à barbaris aliqui, liberarentur à suis eodem die; verum ad Chaulum P. Petrus Colatus dum in sauo flagrantique conflictu Lusitanos ad pugnam ingenti animo inflammat, aduerso pectore glade perfossus est catapultaria & post octiduum fortiter obiit. Goæ sex alios ex quibus quatuor sacerdotes, causa dissimilis abstulit: ibat obsidio in mensum iam decimum, cum media hieme, quam illic non frigora sed imbres metiuntur, tentant barbari postremis conatibus locisque variis irruptionem in insulam, & magna suorum repulsi strage, de expugnanda Goa desperarunt, quare rabie retorta in Salsetanam continentem, vbi sacrilegio immani ædes sacras quinque, in suorum equorum stabula deformassent; nihil in eam sceleris omiserunt; eisdemque Choramo calamitates illaturi, eorum manipuli aliquot eò transiere. At enim Patres penes quos eius loci cura, vallo, & aggere Dei domum validè munierant, & Christianorum intrepida feruensque alacritas hosti barbaro in armis occurrens, adeo illum exterruit, ut ne moto quidem certamine, pedem retro, & audaciam verteret. Atque in hos tandem euentus vanuit fœderatorum bellum, qui sibi denique consultum putarunt, si ad pacem petendam confugerent; eaque opimis ad rem Lusitanam, & honorificis conditionibus vtriusque sancita est. Verum antehac dum bellum arderet, in eam amona difficultatem reciderat, ut nihilo mitius in vrbe fames, quam foris gladius, sauiret, interceptis enim ex Idalcani regno comnea

78.

Mortes nostri in militibus & ægrotis iuuantis.